

**PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA
DE
MÚSICA**

CURSO 2022 - 2023

ÍNDICE

- a) Introducción (pg 3)
- b) Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. (pg 6)
- c) Concreción dos obxectivos para o curso. (pg 9)
- d) Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: (pg 13)
 - 1º. Temporalización.
 - 2º. Grao mínimo de consecución.
 - 3º. Procedementos e instrumentos de avaliación.
- e) Concrecións metodolóxicas. (pg 48)
- f) Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar. (pg 51)
- g) Criterios sobre a avaliación e a cualificación. (pg 52)
- h) Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente. (pg 57)
- i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes. (pg 63)
- j) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados. (pg 64)
- k) Medidas de atención á diversidade. (pg 65)
- l) Concreción dos elementos transversais. (pg 68)
- m) Actividades complementarias programadas. (pg 71)
- n) Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora. (pg 72)
- ñ) Previsión do desenvolvemento da programación nos escenarios de actividade lectiva presencial, semipresencial e/ou non presencial. (pg 73)

a) Introducción

Denominamos programación didáctica ao documento que recolle o conxunto de criterios e decisións que permiten adecuar o currículo, prescrito na normativa en vigor, a un determinado contexto.

No noso caso, a programación didáctica de Música pretende a concreción dos elementos do currículo actual, coa finalidade de lograr os obxectivos, así como o desenvolvemento das competencias clave expresados na norma, contribuíndo, do modo que esta determina, ao logro das finalidades da ESO nos ámbitos de aplicación da nova Lei Orgánica.

Esta programación artículase ao redor dos criterios preceptivos expresados na normativa vixente, a saber:

- LOMCE (Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora de Calidade Educativa)
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato. (B.O.E. 3 de xaneiro de 2015) e decretos de currículo autonómicos.
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, (B.O.E. 29 de xaneiro) pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato

Atendendo á nova definición contemplada na Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, o currículo estará integrado polos obxectivos de cada ensino e etapa educativa; as competencias, ou capacidades para activar e aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensino e etapa educativa, a fin de lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos; os contidos, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa e á adquisición de competencias; a metodoloxía didáctica, que comprende tanto a descrición das prácticas como a organización do traballo dos docentes; os estándares e resultados de aprendizaxe avaliábeis; e os criterios de avaliación do grao de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa.

O presente proxecto curricular recolle, no que se refire á materia de Música, o expresado en Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (B.O.E. 3 de xaneiro de 2015).

A Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato, axústase e responde as orientacións da Unión Europea, que insisten na necesidade da adquisición das competencias clave por parte da cidadanía como condición profesional que se axuste ás demandas dun mundo globalizado e faga posible o desenvolvemento económico, vinculado ao coñecemento, e será leste o criterio no que fundamentaremos a orientación metodolóxica do noso proxecto, o desenvolvemento das competencias clave determinadas na citada norma.

A efectos desta orde, as competencias clave do currículo son as seguintes:

- a) Comunicación lingüística.
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- c) Competencia dixital.
- d) Aprender a aprender.
- e) Competencias sociais e cívicas.
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- g) Conciencia e expresións culturais.

Por outra banda, a orde referida, expresa, en canto á avaliación das competencias clave, que:

- Han de establecerse as relacións dos estándares de aprendizaxe avaliáveis coas competencias ás que contribúen, para lograr a avaliación dos niveis de desempeño competencial alcanzados polo alumnado.
- A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores para dar resposta ás situacións expostas, dotar de funcionalidade ás aprendizaxes e aplicar o que se aprende desde unha formulación integradora.

Ademais, indica que as avaliacións externas de fin de etapa previstas na Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora de Calidade Educativa (LOMCE), terán en conta, tanto no seu deseño como na súa avaliación os estándares de aprendizaxe avaliáveis do currículo, que, deste xeito, darán forma e acoutarán os contidos para impartir en cada materia e curso dos ensinos amparados por esta Lei.

b) Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Como xa vimos no apartado dos obxectivos xerais de etapa e a contribución da Música ao logro dos mesmos, o ensino da materia ten un papel moi importante, e non só no desenvolvemento da competencia de conciencia e expresión cultural, xa que potencia capacidades como a comunicación oral e escrita e o pensamento matemático ou o coñecemento tecnolóxico e científico, fomenta o espírito crítico e emprendedor e a adquisición de habilidades sociais e emocionais. Por todo iso, a Música procura un ensino integral do alumnado. A continuación, imos concretar como a educación musical contribúe á adquisición e desenvolvemento das diferentes competencias clave do currículo.

a) Comunicación lingüística

A música contribúe a enriquecer os intercambios comunicativos, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas orais e escritas, e á adquisición e uso dun vocabulario musical básico. A análise da letra e a súa relación coa música, no ámbito do xénero vocal, a audición e a interpretación de cancións en linguas estranxeiras, ou a integración da linguaxe musical e a linguaxe verbal, como punto de partida para comprender a estruturación formal do discurso musical, establecendo analogías entre as frases gramaticais e as musicais, son só algúns exemplos de como nosa disciplina está intimamente ligada ao desenvolvemento da comunicación lingüística.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A linguaxe musical fundaméntase na linguaxe matemática; a representación gráfica da duración do son e do ritmo (figuras, silencios, compases, etc.) exprésase en forma de proporcións matemáticas e fraccións, co cal, a comprensión destes conceptos e a lectura e interpretación de partituras musicais, leva implícito o desenvolvemento da competencia matemática. Igualmente ocorre con outros conceptos musicais como o intervalo, a distribución en tons e semitonos da escala, o acorde ou as indicacións metronómicas, por enumerar algúns.

Por outra banda, trátanse tamén contidos de carácter científico e tecnolóxico, como o estudo do fenómeno físico do son e os seus diferentes parámetros, a produción do son

nas diferentes familias instrumentais e os factores que determinan o timbre propio de cada instrumento, os procesos biolóxicos da audición e a voz e o coñecemento das partes do corpo implicadas no mesmo, etc. Ademais, a música realiza a súa achega á mellora da calidade do medio ambiente reflexionando sobre o exceso de ruído, a contaminación sonora e o uso indiscriminado da música, e realízase especial énfase no uso correcto da voz e do aparello respiratorio para conseguir resultados musicais óptimos e a adquisición de hábitos de hixiene vocal que contribúan a previr problemas de saúde. Disto modo, desde a materia de Música contribúese tamén ao desenvolvemento das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

c) Competencia dixital

O ensino da Música contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia dixital, promovendo o dominio básico de recursos tecnolóxicos no campo da música (hardware e software musical, técnicas de tratamento e gravación do son, produción de mensaxes audiovisuais, utilización da internet como fonte de información, etc.).

d) Aprender a aprender

O estudo da Música fomenta o desenvolvemento de capacidades e destrezas fundamentais para a aprendizaxe guiada e autónoma do alumno, como a atención, a concentración, a memoria, o esforzo e a constancia, á vez que contribúen a desenvolver o sentido da orde e da análise, e a consolidar hábitos de disciplina e estudo.

e) Competencias sociais e cívicas

As actividades de interpretación e práctica musical requiren por parte dos alumnos dun traballo cooperativo baseado na tolerancia, o respecto e a solidariedade. Con iso promóvese o desenvolvemento de habilidades sociais (autocontrol, autoestima e empatía, entre outras) para relacionarse cos demais, así como a toma de contacto cunha ampla variedade de músicas, de diferentes épocas, favorecendo a comprensión de distintas culturas e a valoración dos demais.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Coa interpretación musical poténciase a habilidade para planificar e xestionar proxectos e desenvólvense a perseveranza, a responsabilidade, a autonomía e a autoestima, fomentando deste xeito a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito

emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, o compromiso e a asunción de responsabilidades.

g) Conciencia e expresións culturais

A Música está relacionada de forma directa coa devandita competencia en todos os aspectos que a configuran, xa que fomenta a capacidade de comprender e valorar críticamente manifestacións musicais de diferentes culturas, épocas e estilos, a partir da audición e a análise musical e sociolóxica das mesmos, así como a adquisición de habilidades para expresar ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa, especialmente coa interpretación, a improvisación e a composición.

c) Concreción dos obxectivos para o curso.

Os obxectivos xerais que marca a LOMCE para esta etapa son os seguintes:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Contribución da materia de Música ao logro dos anteriores obxectivos de etapa

No mencionado Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.O.E. de 3 de 2015), polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato, a Música aparece definida como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, do mesmo xeito que como elemento con gran valor na vida das persoas, ao favorecer o desenvolvemento integral dos individuos e intervir na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e ao contribuír ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

O estudo desta materia en Secundaria parte dos coñecementos previos adquiridos polos estudantes na Educación Primaria e das características evolutivas do alumnado nesta idade, que nos permitirán abordala con maior profundidade, para dotar ao alumnado dun vocabulario musical máis rico e unha maior comprensión da linguaxe musical como medio de expresión artística (obxectivo l), á vez que entender a música como un fenómeno imbricado na historia e na sociedade, e valorar o noso patrimonio artístico e cultural (obxectivo j).

Ademais de desenvolver estes valores estéticos, propios da competencia de conciencia e expresión cultural, o traballo da expresión musical, a través de interpretación e a vivencia práctica da mesma, contribúe sen dúbida ao desenvolvemento de valores como o esforzo e a constancia, así como a consolidar hábitos de disciplina e estudo (obxectivo b), á vez que fomenta a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, a autonomía, o compromiso e a asunción de responsabilidades (obxectivo g).

Por outra banda, non podemos obviar que actualmente, a música constitúe un dos principais referentes de identificación para os nosos mozos, e que co desenvolvemento tecnolóxico, multiplicáronse os leitos de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como ás súas diversas maneiras de creación e interpretación a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá como Internet, dispositivos móbiles, reprodutores de audio ou videoxogos; por tanto, desde a materia de Música, contribuírase á adquisición de destrezas básicas no manexo das fontes de información e as TIC, fomentando o desenvolvemento da sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica (obxectivo e).

Así mesmo, debemos destacar a importancia da práctica musical na aula, e a súa contribución ao desenvolvemento da memoria, a concentración e a psicomotricidade, así como das habilidades sociais e emocionais necesarias para traballar en grupo ou para enfrontarse á actuación #ante o público, favorecendo a mellora do control das emocións e a autoestima (obxectivo d). O formar parte de diversas agrupacións nas que os alumnos deben aprender a traballar en equipo, asumindo diferentes roles para poder interpretar música en conxunto, requirirá practicar actitudes de cooperación, tolerancia e solidariedade, así como o respecto cara ás capacidades expresivas e musicais dos seus compañeiros e compañeiras, sen discriminación por razón de sexo ou de calquera outra condición social ou persoal (obxectivos a e c).

Doutra banda, a través do ensino da música potenciaremos tamén o desenvolvemento das capacidades comunicativas, tanto oralmente como por escrito, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas para a lectura, a escritura, o fala, escóitaa e a conversación, así como destrezas vinculadas co tratamento da información, tanto na lingua castelá como noutras linguas estranxeiras. No caso destas últimas, isto e logrará a través, por exemplo, da utilización de audicións de música vocal e repertorio de canto nese idioma (obxectivos h e i). Ademais, a aprendizaxe da linguaxe musical e a lectura e interpretación de partituras leva implícito o desenvolvemento do pensamento matemático, así como a comprensión do fenómeno físico do son ou o proceso de audición. Supón ademais vivenciar como se produce o son nos instrumentos musicais e no noso propio corpo, ser conscientes da vinculación existente entre o son e a nosa saúde física e psicolóxica ou manexar diferentes ferramentas dixitais para aprender a editar e manipular os parámetros sonoros. Todo iso contribuirá indubidablemente ao desenvolvemento do coñecemento tecnolóxico e científico (obxectivos f e k).

d) Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de:

1º. Temporalización.

2º. Grao mínimo de consecución.

3º. Procedementos e instrumentos de avaliación.

2º ESO

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	C.C.
MU-B1.1	2º-MUB1.1.1 - Recoñece os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada.	Recoñece os parámetros dos son e os elementos básicos da linguaxe musical.	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Posta en común .Proba obxectiva.	CCEC CCL
MU-B1.1	2º-MUB1.1.2 - Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.	Recoñece os ritmos a través da audición ou interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Gravacións e análise. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Posta en común .Proba obxectiva.	CMCT CCEC
MU-B1.1	2º-MUB1.1.3 - Identifica e transcribe ditados de patróns rítmicos e melódicos con formulacións sinxelas en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias	Identifica patróns rítmicos e melódicos sinxelos.	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. Gravacións e análise. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CMCT CCEC
MU-B1.2	2º-MUB1.2.1 - Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das	Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.Cuestionario INSTRUMENTOS: Posta encomún.Proba obxectiva.	CCEC

	notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).	notas no pentagrama; clave de sol ; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).					
MU-B1.3	2º-MUB1.3.1 - Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.	Interpreta estruturas musicais elementais	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.	CAA CCEC
MU-B1.3	2º-MUB1.3.2 - Utiliza oselementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas instrumentais e coreografías.				x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.	CAA, CCEC
MU-B1.4	2ºMUB1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e achegando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa comú	Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz e o corpo	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.	CAA CCEC
MU-B1.5	•2ºMUB B1.5. Amosar interese polas actividades de composición e improvisación, e respecto polas creacións dos seus compañeiros e das súas compañeiras.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática	CSIEE
						INSTRUMENTOS: Rúbrica.	

MU-B1.6	MUB1.6. Participa activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en comú	Practica, interpreta e memoriza pezas vocais de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación .	x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica.</p>	CCEC
MU-B1.6	2º-MUB1.4.1 - Aмосa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións orais. Posta en común.</p>	CSC
MU-B1.6	2º-MUB1.4.2 - Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica.</p>	CSC
MU-B1.6	2º-MUB1.4.3 - Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica.</p>	CSIEE
MU-B2.1	2º-MUB1.4.4 - Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.			x		<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.</p>	CCEC
MU-B2.1	2º-MUB1.4.5 - Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na	Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis importantes da orquestra sinfónica		x		<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba</p>	CCEC

	exposición ante un público.					obxectiva.	
MU-B2.2	2º-MUB1.5.1 - Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC
MU-B2.3	2º-MUB1.5.2 - Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades, e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica.</p>	CSC
MU-B2.4	2º-MUB1.6.1 - Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Identifica os elementos das obras musicais propostas	x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCLCC EC
MU-B2.4	2º-MUB1.6.2 - Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. Intercambios orais.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.</p>	CCEC
MU-B2.4	2º-MUB2.4.3 - Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade.	Emprega a terminoloxía musical correspondente aos conceptos explicados	x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Lista de control/cotexo.</p>	

MU-B2.5	2º-MUB2.5.1 - Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música.	Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana	x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións orais. Posta en común.</p>	CSC
MU-B2.5	2º-MUB2.5.2 - Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica.			x		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Textos escritos.</p>	CSIEE CD
MU-B3.1	2º-MUB3.1.1 - Recoñece, crea e interpreta distintas manifestacións da danza.				x	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz.</p>	CCEC
MU-B3.1	2º-MUB3.1.2 - Distingue as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC
MU-B3.2	2º-MUB3.2.1 - Amosa interese por coñecer os xéneros musicais e as súas funcións expresivas, gozando deles como oínte con capacidade selectiva.	Amosa interese por coñecer os diferentes xéneros e estilos musicais	x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC
MU-B3.3	2º-MUB3.3.1 - Valora e respecta a importancia do patrimonio musical español e galego.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC
MU-B3.3	2º-MUB3.3.2 - Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.				x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica.</p>	CCEC

MU-B3.3	2º-MUB3.3.3 - Coñece e describe os instrumentos tradicionais españois e galegos.				x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC
MU-B3.3	2º-MUB3.3.4 - Contribúe á conservación, a recuperación e a transmisión do patrimonio musical galego, colaborando na recollida, na gravación e na transcripción de pezas.				x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CSIEE CCEC
MU-B3.4	2º-MUB3.4.1 - Emprega un vocabulario adecuado para describir percepción e coñecementos musicais		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.</p>	CCL
MU-B3.4	2º-MUB3.4.2 - Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCL
MU-B3.5	2º-MUB3.5.1 - Utiliza diversas fontes de información de xeito guiado para indagar sobre novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.	Utiliza diversas fontes de información de xeito guiado para indagar sobre novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc.			x	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións orais. Textos escritos.</p>	CD
MU-B3.5	2º-MUB3.5.2 - Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CAA

MU-B4.1	2º-MUB4.1.1 - Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízaas como ferramentas para a actividade musical.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Gravacións e análise. INSTRUMENTOS: Gravación e análise.	CD
MU-B4.1	2º-MUB4.1.2 - Participa na produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática . INSTRUMENTOS: Producións musicais. Rúbrica.	CD CSIEE
MU-B4.2	2º-MUB4.2.1 - Utiliza de xeito guiado as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.	CD

4º ESO

Criterio de	Estándares	Grao mínimo para superar a área	T 1	T 2	T 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓ	C.C.
-------------	------------	---------------------------------	-----	-----	-----	-------------------------------	------

avaliación		Indicador mínimo de logro				N Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
MU-B1.1	3º-MUB1.1.1 - Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; notas adicionais, clave de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc...)	Distingue os elementos que se empregan na representación gráfica da música	x			PROCEDEMENTOS: Cuestionarios. INSTRUMENTOS: Cuestionario aberto.	CCE C
MU-B1.2	3º-MUB1.2.1 - Recoñece, comprende e analiza tipos de textura.	Recoñece e comprende os tipos de textura	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CCEC, CAA
MU-B1.3	3º-MUB1.3.1 - Comprende e identifica os conceptos e os termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais.	Comprende os termos básicos relacionados cos tipos formais máis sinxelos.	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CCEC,
MU-B1.4	3º-MUB1.4.1 - Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observaciónsistemática INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CAA, CCEC
MU-B1.4	3º-MUB1.4.2 - Canta pezas vocais propostas		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observaciónsistemática	CCEC

	aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.					INSTRUMENTOS: Rúbrica.	
MU-B1.4	3º-MUB1.4.3 - Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico). Rúbrica.	CCEC
MU-B1.4	3º-MUB1.4.4 - Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico). Rúbrica.	CCEC
MU-B1.4	3º-MUB1.4.5 - Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico). Rúbrica.	CCEC, CAA
MU-B1.5	3º-MUB1.5.1 - Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico). Rúbrica.	CAA, CCEC
MU-B1.5	3º-MUB1.5.2 - Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico). Rúbrica.	CSIEE

MU-B1.6	3º-MUB1.6.1 - Practica, crea, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Practica, interpreta e memoriza pezas vocais e instrumentais (flauta de bico) adecuadas ao nivel.	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CCEC, CSIEE
MU-B1.6	3º-MUB1.6.2 - Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.	Practica, interpreta e memoriza pezas vocais e instrumentais (flauta de bico) do patrimonio español e galego.	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CCEC
MU-B1.6	3º-MUB1.6.3 - Amosa apertura e respecto cara ás propostas do profesor/a e dos compañeiros/as.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática INSTRUMENTOS: Rexistro anecdótico (anecdótico).	CSC
MU-B1.6	3º-MUB1.6.4 - Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CSC, CSIEE
MU-B1.7	3º-MUB1.7.1 - Amosa interese polas paisaxes sonoras que nos		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.	CCEC

	rodean e reflexiona sobre elas.					INSTRUMENTOS: Posta en común.	
MU-B1.7	3º-MUB1.7.2 - Investiga de forma creativa acerca das posibilidades sonoras e musicais dos obxectos sonoros.			x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CD, CAA
MU-B2.1	3º-MUB2.1.3 - Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos, e a súa evolución ao longo da historia da música.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Gravacións e análise. INSTRUMENTOS: Gravación e análise.	CCEC, CAA
MU-B2.2	3º-MUB2.2.1 - Le e analiza partituras como apoio á audición.	Le partituras como apoio á audición	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CCEC
MU-B2.3	3º-MUB2.3.1 - Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CSC
MU-B2.4	3º-MUB2.4.1 - Amosa interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas, comparando e contrastando as novas músicas coñecidas.	Amosa interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática INSTRUMENTOS: Posta en común.	CAA
MU-B2.4	3º-MUB2.4.2 - Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas e épocas históricas.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Proba específica. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC, CSC
MU-B2.5	3º-MUB2.5.1 -	Identifica os	x	x	x	PROCEDEMENTOS:	CCEC

	Describe de xeito pormenorizado os diferentes elementos das obras musicais propostas usando distintas linguaxes.	elementos máis característicos das obras musicais propostas				Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva. Proba interpretación de datos.	
MU-B2.5	3º-MUB2.5.2 - Utiliza recursos con autonomía como apoio ao análise musical.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.	CAA
MU-B2.5	3º-MUB2.5.3 - Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	Emprega conceptos musicais de xeito oral e escrito	x	x	x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.	CCL
MU-B3.1	3º-MUB3.1.1 - Expressa contidos musicais e relaciónaos con épocas da historia da música e con outras disciplinas.	Relaciona contidos musicais con diferentes épocas da historia da música			x	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.	CCEC
MU-B3.1	3º-MUB3.1.2 - Recoñece e interpreta manifestacións da danza identificando e explicando con linguaxe técnica adecuada a época histórica á que pertencen.	Recoñece e interpreta manifestacións da danza			x	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC, CCL
MU-B3.1	3º-MUB3.1.3 - Distingue e explica asdiversas funcións que cumpre a música na sociedade ao longo da historia.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC, CAA

MU-B3.2	3º-MUB3.2.1 - Amosa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción persoal, elaborando algún proxecto de investigación e exposición		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións orais.</p>	CCEC, CAA
MU-B3.3	3º-MUB3.3.1 - Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.</p>	CCEC, CAA
MU-B3.4	3º-MUB3.4.1- Distingue e sitúa temporalmente ás épocas da historia da música e as tendencias musicais.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.</p>	CCEC, CSC
MU-B3.4	3º-MUB3.4.2 - Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento o tecnolóxico e a música na sociedade.				x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común.</p>	CCEC, CCL
MU-B3.5	3º-MUB3.5.1 - Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais.		x	x	x	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.</p>	CCL
MU-B3.5	3º-MUB3.5.2 -	Comunica	x	x	x	PROCEDEMENTOS:	CCL

	Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	coñecementos e opinións musicais de xeito oral e por escrito				Intercambios orais cos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Posta en común. Proba obxectiva.	
MU-B3.6	3º-MUB3.6.1 - Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.	Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música popular , etc			x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións orais.	CD
MU-B3.6	3º-MUB3.6.2 - Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CAA
MU-B4.1	3º-MUB4.1.1 - Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións musicais.	CD, CCEC
MU-B4.1	3º-MUB4.1.2 - Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións musicais.	CSC, CSIEE
MU-B4.2	3º-MUB4.2.1 - Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos		x	x	x	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións orais.	CD, CAA

	sobre temas relacionados co feito musical.						
--	--	--	--	--	--	--	--

Organización e secuenciación de contidos

Tal e como se indica explicitamente no Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.O.E. 3 de xaneiro de 2015), polo que se establece o currículo básico da ESO, a materia de Música debe contribuír durante a Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) a que o alumnado adquiera tanto coñecementos como destrezas básicas que lle permitan adquirir unha cultura musical e un desenvolvemento integral, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, cunha postura aberta, reflexiva e crítica.

Durante esta etapa perséguese asentar os coñecementos xa adquiridos, para ir construíndo curso a curso coñecementos e destrezas que permitan a alumnos ser cidadáns respectuosos consigo mesmos, cos demais e co material que utilizan ou que está á súa disposición, responsables, capaces de ter criterios propios e de non perder o interese que teñen desde o comezo da súa temperá actividade escolar por non deixar de aprender.

Seguindo a Recomendación 2006/962/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de decembro de 2006, este texto potencia a aprendizaxe por competencias, integradas en forma de actividades nas unidades didácticas que o desenvolven, propiciando a aprendizaxe significativa, á vez que integrado, dos contidos curriculares. Igualmente, en resposta á norma ministerial e das distintas Comunidades Autónomas, introdúcense no desenvolvemento dos textos, así como nas actividades para os alumnos, os elementos necesarios para a formalización dos logros a través dunha dobre vía: niveis de competencias convenientemente secuenciados, por curso, así como os correspondentes criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliábeis, vinculados aos contidos programados, indicadores de calidade neste caso e expresados, de modo preceptivo, na nova Lei Orgánica.

No que se refire á organización de contidos, os catro bloques curriculares de Música están relacionados entre si, xa que comparten múltiples elementos, pero esta división fai máis abordable o seu estudo. Interpretación e creación integra a expresión instrumental,

vocal e corporal coa improvisación e composición musical, o que permitirá aos estudantes participar da música dunha forma activa, como músicos. Escucha pretende crear a primeira actitude fundamental cara a esta arte e dotar ao alumnado das ferramentas básicas para gozar do mesmo a través da audición e comprensión do feito musical. Contextos musicais e culturais relaciona a música coa cultura e a historia, dá a coñecer o valor do patrimonio musical español e insinúa a identificar o estilo e as características distintivas da música que delimitan cada un dos períodos históricos básicos. Música e tecnoloxías pretende abarcar o coñecemento e a práctica da interacción entre música e novas tecnoloxías; estes aspectos teñen especial importancia debido á proximidade que as tecnoloxías teñen na vida cotiá do alumnado de ESO, polo que se pretende xerar unha vinculación entre a linguaxe tecnolóxica que utilizan habitualmente e a música dentro da aula.

Con respecto á secuenciación de contidos, este proxecto estrutúrase, a nivel teórico, ao redor da linguaxe musical fundamentalmente. Con todo, complétase con contidos teóricos baseados no coñecemento de diferentes estilos musicais modernos, que se van tratando en cada unidade, e unha aproximación á historia da música popular urbana e aos principais elementos do noso folclore musical. A coherencia na secuenciación de contidos baseados na linguaxe musical xustifícase partindo —a modo de recordatorio e ampliación— daqueles contidos que foron básicos e recorrentes ao longo da etapa educativa anterior (calidades do son como impulsoras do resto de elementos musicais) para ir abordando progresivamente aqueles contidos que se basean nunha abstracción conceptual destas calidades. Así, as diferentes calidades do son darán lugar aos principais elementos da música, os cales serán expostos nas diferentes unidades didácticas: ritmo, melodía e harmonía, voces e instrumentos, a textura musical e a forma.

En canto á distribución dos contidos prácticos en segundo da ESO, este proxecto destaca por abordar, en todas as súas unidades sen excepción, todos os ámbitos da práctica musical. O estudo do ritmo é tratado coa secuenciación didáctica apropiada para a súa correcta aprendizaxe e asimilación. Igualmente, a práctica vocal é tratada neste proxecto de maneira progresiva a través de exercicios de técnica vocal que se acompañan de cancións para poñer en práctica o aprendido. No ámbito do estudo instrumental (coa frauta doce), este proxecto ofrece ao alumnado, a través de exercicios

de dificultade progresiva, unha integración lóxica nas interpretacións grupais que promoven a inclusión total do alumno con independencia do seu nivel musical. Estas mini-composicións ven completadas con pezas de concerto a nivel instrumental que supoñen un achegamento do alumno á interpretación de pezas de diferentes estilos musicais, estilos que, á súa vez, foron tratados teórica e auditivamente nun apartado de escoita activa (Auditorio), conseguíndose con todo o anterior unha secuenciación de contidos baseada nunha estrutura cunha gran coherencia didáctica e metodolóxica.

En canto á secuenciación dos apartados prácticos en terceiro da ESO ofrece varias novidades. En primeiro lugar, gran parte das composicións que o alumnado debe interpretar relaciónanse cos contidos teóricos traballados, o que implica un traballo integral moi enriquecedor. Igualmente, incorpórase a este proxecto un novo apartado interpretativo (Creación e improvisación) secuenciado de forma progresiva en dificultade. Un apartado práctico que atopa continuidade en Clave B é Escola de músicos, contido interpretativo que consta de varios subapartados. Así, Con moito ritmo é un repaso/continuación e ampliación do traballo rítmico de Clave A. O subapartado Práctica de láminas está dedicado á interpretación con xilófonos e metalófonos, o cal terá o seu reflexo na interpretación de varias pezas, xa sexa adaptadas para a súa interpretación ou de nova composición e pensadas exclusivamente para estes instrumentos. A práctica vocal é tratada no subapartado Afinando, o cal ofrece exercicios prácticos e pezas de repertorio seleccionadas para estas idades. Tamén as Músicas do mundo xogan un papel fundamental neste libro, pois o alumno poderá interpretar pezas étnicas de diferentes lugares xeográficos acompañado de bases instrumentais creadas polos autores deste proxecto e respectuosas coas características musicais de cada rexión e de cada estilo. A última novidade é a incorporación a este proxecto de pezas musicais A dúo (para dúas frautas), as cales supoñen todo un reto interpretativo, pero tamén unha gran motivación, para o alumnado. Todos estes apartados con contidos prácticos ven complementados cun apartado dedicado exclusivamente á práctica guiada da audición, tanto no ámbito da música culta como da música moderna (**Auditorio histórico e Auditorio moderno**).

Estrutura das unidades

2º ESO

O proxecto de Música para Secundaria de McGraw- Hill nace cunha clara vocación: que os alumnos aprendan a coñecer e sentir a música desde a vivencia e práctica da mesma. O presente Proxecto Clave A é o primeiro da serie de tres libros que estruturan este proxecto.

O libro articúlase ao redor de nove unidades didácticas. Cada unha delas comeza cunha breve introdución achega do tema sobre o que trata a unidade, que pode ser de utilidade ao profesor como punto de partida e dar lugar a un pequeno debate cos alumnos, que lle sirva a modo de avaliación dos seus coñecementos previos sobre o mesmo. Proporcionáanse ademais algunhas suxerencias de ligazóns web, libros, películas, etc. relacionados coa materia para tratar.

Os contidos teóricos desenvólvense a través de explicacións amenas, audicións ilustrativas e variados exercicios que nos mostran os principais conceptos da teoría musical, o mundo dos instrumentos e a voz, e as características das principais manifestacións artísticas relacionadas coa música, cunha formulación metodolóxica orientada á adquisición e desenvolvemento das competencias clave do currículo.

A audición activa e o desenvolvemento de escóitaa ocupan un lugar moi importante no proxecto, xa que ademais das actividades de audición que acompañan as explicacións teóricas, conta cun apartado denominado Auditorio, que permitirá aos nosos alumnos escoitar, coñecer e recoñecer diversos estilos musicais. O libro tamén inclúe actividades destinadas a desenvolver a capacidade creativa e compositiva dos mesmos.

Pero como xa explicamos noutros apartados da programación, o seu eixo vertebrador é o desenvolvemento da interpretación musical mediante unha serie de cursos prácticos especialmente deseñados para conseguir este obxectivo:

- Desenvolvemento do sentido rítmico a través da interpretación de exercicios de ritmos, polirritmias, con percusión corporal e a práctica de ritmos básicos da batería no apartado Con Moito ritmo.

- Desenvolvemento das capacidades técnicas e expresivas da voz, e práctica da lectura musical no apartado Afinando, que inclúe ademais, nalgunhas unidades repertorio vocal para cantar.
- Un apartado, Move os dedos, destinado exclusivamente ao desenvolvemento da técnica adecuada para a correcta interpretación de obras musicais coa frauta, a través dunha serie de divertidos exercicios, con varios niveis de dificultade e acompañamentos musicais de estilos moi variados.
- Co apartado de Concerto os alumnos terán a oportunidade de converterse en consumados concertistas e aplicar todo o aprendido, interpretando coa frauta e/ou os instrumentos de láminas e percusión, as pezas instrumentais do apartado (algunhas das cales tamén teñen as súas correspondentes bases sonoras de acompañamento e outras están concibidas como sinxelas instrumentacións con varias voces).
- Por último, dous das unidades didácticas incorporan un Taller de danzas do mundo, para a práctica do movemento e a danza, e atopamos tamén un Taller de relaxación, na unidade 4 e un Taller de informática musical no anexo final do libro.

Toda a música a interpretar foi composta ou adaptada polos autores para que sexa moi variada e atractiva, permitindo aos nosos alumnos tocar «acompañados» por magníficos grupos de rock, hip hop, jazz, funky e outros moitos estilos modernos, por toda unha orquestra sinfónica ou pola maxia dos instrumentos étnicos. Nos tres CD que acompañan ao libro, o alumno poderá atopar todas as audicións e acompañamentos sonoros para que poida gozar de todas as pezas e practicalas tamén en casa e desenvolver a competencia de aprender a aprender.

Como peche de cada unidade didáctica, ao final da mesma, atopamos un Mapa conceptual, cos conceptos fundamentais de cada unidade didáctica, e dúas páxinas de Actividades finais, destinadas a profundar no logro dos resultados de aprendizaxe.

Como xa mencionamos en varias ocasións, o proxecto consta tamén dun DVD para o profesor con material audiovisual complementario e un caderno de traballo para o alumno, coas actividades do libro máis diversas actividades de reforzo e ampli

4º de ESO

Cada unidade conta con moito material complementario: letras de cancións, guías de audicións, partituras.. e o profesor conta con moito material extra audiovisual para reforzar todos os aspectos da aprendizaxe de cada unidade didáctica.

Temporalización

2º ESO

Os diferentes bloques de contidos organizáronse en nove unidades didácticas. Para o seu temporalización tivemos en conta o número de sesións lectivas (dúas horas semanais) segundo o calendario escolar vixente, unha vez descontadas as sesións correspondentes a avaliación inicial, posibles actividades complementarias e escolares, etc. Cada unidade didáctica está programada para desenvolverse aproximadamente nunhas oito sesións.

Temporalización:

- Primeira avaliación: Unidades didácticas 1, 2 e 3
- Segunda avaliación: Unidades didácticas 4, 5 e 6
- Terceira avaliación: Unidades didácticas 7, 8 e 9

4º ESO

PRIMEIRA AVALIACIÓN

JAZZ

- Historia do jazz Estúdase a orixe e a evolución da música máis importante do século XX aprendendo a distinguir os distintos tipos de jazz

1.- ESPIRITUAIS NEGROS E CANCIÓNS DE TRABALLO

2.- BLUES

RURAL

CLÁSICO

SONG

RHYTHM AND BLUES

3.- RAGTIMES

4.- GOSPEL

5.- JAZZ TRADICIONAL

DIXIELAND

ESTILO CHICAGO (1920-1930)

6.-SWING

7.- BE BOP

8. COOL

9.- HARD BOP

10.- FREE-JAZZ

11.- JAZZ FUSSION

JAZZ ROCK

JAZZ FUNK

ACID JAZZ

LATIN JAZZ

12.-A XERACIÓN DOS 80

SEGUNDA E TERCEIRA AVALIACIÓN

HISTORIA DO ROCK

- Historia do rock: Estúdase a orixe, as circunstancias, e as características dos distintos movementos que apareceron na música popular moderna aprendendo a distinguilos.

I A PRIMEIRA DÉCADA DO ROCK

1.1 A ORIXE DO ROCK AND ROLL

1.2 FINAIS DOS 50 E COMEZOS DOS 60

a) TEN IDOLS

b) DOO WOP

c) GRUPOS INSTRUMENTAIS

1.3 O ATAQUE BRITÁNICO

a) O BEAT

b) O RHYTHM AND BLUES BLANCO

c) A ERA POP. Os MODS E Os YE- YÉS

1.4 O CONTRATAQUE AMERICANO

a) O MÚSICA CHICLE

b) O FOLK E A CANCIÓN PROTESTA

c) O FOLK ROCK

d) O COUNTRY ROCK

e) O SURF

f) O SOUL

II As NOVAS TENDENCIAS

2.1 O MOVEMENTO HIPPIE

2.2 NOVOS ESTILOS DE FINAIS DOS 60 E PRINCIPIOS DOS 70

a) O ROCK PROGRESIVO Ou SINFÓNICO

b) O HEAVY ROCK

c) Os CANTAUTORES

2.3 As FUSIÓNS

a) JAZZ ROCK

b) ROCK TROPICAL

b1) LATIN ROCK

b2) ROCK BRASILEIRO

b3) O REGGAE

2.4 O GLAM ROCK

2.5 O ROCK SUREÑO

2.6 O ROCK URBANO

2.7 A CRISE DO PETROLEO E A CRISE MUSICAL

a) MÚSICA AOR

b) MÚSICA MOR

III O ÚLTIMO CUARTO DO SÉCULO XX

3.1 REACCIÓNS Á CRISE

a) MÚSICA DISCO

b) O MOVEMENTO PUNK E O AFTER PUNK

c) A NEW WAVE Ou NOVA ONDA

3.2 Os ANOS 80

- a) O TECNO
- b) Os NOVOS ROMÁNTICOS
- c) O CROSSOVER
- d) A MÚSICA ALTERNATIVA

3.3 A MÚSICA NA ACTUALIDADE

- a) A MÚSICA DE BAILE DOS 80 E 90
- b) A MÚSICA COMERCIAL DOS 80 E 90
- c) O GRUNGE
- d) O BRITISH POP DOS 90

- Repasos. De cando en vez farase algún repaso do que se deu en terceiro, pero a materia que se vexa non entrará nos exames, só servirá para subir nota.

e) Concrecións metodolóxicas.

A nosa proposta docente para a materia de Música organízase de acordo cos contidos e obxectivos propostos no currículo oficial, e incorpora as suxerencias metodolóxicas, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que marca a LOMCE a cal establece como elemento esencial as competencias clave, e como obxectivo propiciar unha renovación na práctica docente e no proceso de ensino e aprendizaxe.

O novo currículo destaca a relevancia do ensino da música, na formación integral do noso alumnado e no seu desenvolvemento intelectual e emocional. A música constitúe ademais un importante referente social e cultural da nosa mocidade, e non podemos perder de vista tampouco os cada vez máis numerosos estudos de orixe científica que recollen os beneficios neurolóxicos e emocionais da práctica musical. Ademais, o traballo por competencias busca a vinculación do coñecemento presente nas mesmas, e coas habilidades prácticas ou destrezas que as integran. @Teniendo en cuenta todas estas premisas, queda clara a necesidade dunha formulación eminentemente práctica da materia, onde a audición, a interpretación e a creación convértanse nos eixos principais dun proceso de ensino baseado na comprensión da linguaxe musical como vehículo de expresión artística e na análise do feito musical como manifestación cultural e social.

A continuación detallaremos algúns dos principios didácticos e metodolóxicos que rexen este proxecto, aínda que non debemos esquecer que a nosa praxe educativa non pode perder de vista os principios xerais que conformen o deseño curricular do noso centro e adaptarse aos condicionantes socioculturais, de dispoñibilidade de recursos e características do alumnado do mesmo, se queremos lograr unha aprendizaxe competencial nos nosos alumnos. Por tanto, buscamos desenvolver actividades que requiran integrar distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores, @teniendo en cuenta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe e propiciando o traballo tanto individual e cooperativo.

- A motivación por aprender no alumnado é indispensable para xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Por iso incluíronse numerosas actividades de carácter introdutorio e motivador aos contidos teóricos, audicións musicais e repertorio musical, tanto vocal como instrumental, atractivo e de estilos moi variados, vídeos

explicativos e demostrativos, realizados por alumnos do seu mesma idade. Todo iso encamiñase a despertar unha actitude positiva cara ao proceso de aprendizaxe.

- Consideramos tamén fundamental partir das experiencias e coñecementos previos que posúa o noso alumnado, co fin de valorar que coñecen os nosos alumnos e saber desde onde debemos partir. Así, resulta fundamental que, en cada unidade, pártase dos coñecementos que os alumnos xa teñen para que poidan relacionalos cos novos conceptos que van adquirindo a medida que o curso avanza. Ao mesmo tempo, é preciso propiciar que os alumnos se convertan en construtores do seu propio coñecemento, e que ademais de reflexionar sobre os seus coñecementos, e enriquecelos e desenvolves, exerciten a súa atención, concentración, memoria e constancia, o que contribuirá a que adquiran novas destrezas e experiencias.
- Ademais realizouse unha coidada secuenciación e gradación dos contidos, integrando perfectamente a parte máis teórica coa práctica e dotando ao proxecto de gran coherencia didáctica interna. Os contidos teóricos das unidades desenvóléronse de maneira clara e concisa, intercalando audicións e actividades explicativas, que axuden aos alumnos para comprender e fixar os conceptos estudados e ao profesor para comprobar se existen aspectos non asimilados. As actividades están deseñadas de modo que, en moitos, casos serven para traballar varios dos bloques de contidos; e buscouse tamén, un traballo sistemático e progresivo de todos os aspectos expresivos e interpretativos, a través de varios apartados prácticos, en forma de cursos completos e secuenciados didacticamente, de ritmo, entoación e frauta, con música orixinal composta polos autores. Inclúese ademais un apartado dedicado exclusivamente á práctica da audición.
- O proxecto inclúe actividades de aprendizaxe variadas, co obxectivo de promover distintas modalidades ou vías de aprendizaxe, ofrecer diferentes graos de dificultade e posibilitar a elección daquelas que considere máis adecuadas o profesor, para o seu alumnado. O proxecto dixital complementa ao libro en papel, achegando materiais e recursos didácticos diversos e variados, con actividades complementarias. Ademais das actividades explicativas de cada unidade, ao final das mesmas, hai unha serie de actividades finais, que permiten comprobar ao alumno se comprendeu correctamente os contidos principais da unidade. É tamén importante que o alumnado participe de maneira activa en debates e comentarios co profesor e os seus compañeiros; con este fin, propuxéronse ao longo do libro algunhas actividades de carácter máis aberto que propicien o debate en clase.

- Inclúense actividades e tarefas que propician a interrelación entre distintos contidos da área musical e con outras, co obxectivo de favorecer unha aprendizaxe integral que poña en xogo un conxunto amplo de coñecementos, habilidades ou destrezas e actitudes persoais, polo que é moi desexable propiciar o traballo por proxectos, especialmente relevante para a aprendizaxe por competencias.
- As actividades deseñáronse de modo que implican diferentes agrupamentos dos alumnos, combinando o traballo individual co de pequenos grupos heteroxéneos e co traballo no gran grupo-aula. A interpretación, a práctica musical e as numerosas actividades grupais que se inclúen, propician a aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicarlas a situacións similares, favorecendo así ademais, a autonomía do alumnado na toma de decisións e a súa participación no proceso de ensino e aprendizaxe.
- Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o Libro de traballo que, ademais das actividades do libro, inclúe actividades de reforzo, orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- A necesaria incorporación das Tecnoloxías da Información e a Comunicación á nosa práctica docente, como elemento de mellora da calidade do proceso de ensino-aprendizaxe, vese reflectida no noso proxecto, no libro en papel, coa inclusión de numerosas actividades que teñen como obxecto o uso crítico da internet como fonte de información, e cun taller específico de informática musical e tamén no Libro dixital, que explota as posibilidades que o uso do taboleiro dixital como recurso pedagóxico ofrécenos, con actividades interactivas, infografías, materiais complementarios, enlaces web e variados recursos multimedia.
- Por último, recomendamos a realización de actividades complementarias e extraescolares que, sen dúbida, favorecerán o desenvolvemento dos contidos educativos propios da etapa, e impulsarán a utilización de espazos e recursos educativos diversos. Nese sentido, o libro ten un apartado denominado Concerto, con pezas idóneas para interpretar nun posible concerto, e o apartado Afinando, tamén inclúe repertorio vocal.

f) Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Os materiais que se van utilizar os alumnos son os seguintes:

.- Libro de texto:

2º da ESO: Música Clave A de a editorial McGraw Hill

4º da ESO: Música Clave C da editorial McGraw Hill e libro de apuntamentos confeccionado polo profesor

.- DVDs complementarios confeccionados polo profesor cos tipos de música que se van a traballar e escoitar en cada curso.

.- Frauta

.- Block de argolas ou caderno

.- Fotocopias

Os materiais que se van a utilizar en clase son: equipo de música, computador con conexión a internet, proxector, instrumental Orff, piano, lousa pautada e fotocopias adicionais.

g) Criterios sobre a avaliación e a cualificación.

A información que proporciona a avaliación debe servir como punto de referencia para a actualización pedagóxica. Deberá ser individualizada, personalizada, continua e integrada:

- A dimensión individualizada contribúe a ofrecer información sobre a evolución de cada alumno, sobre a súa situación con respecto ao proceso de aprendizaxe.
- O carácter personalizado fai que a avaliación tome en consideración a totalidade da persoa. O alumno toma conciencia de si, responsabilízase.
- A avaliación continuada e integrada no ritmo da clase informa sobre a evolución dos alumnos, as súas dificultades e progresos.

As actividades de avaliación deben exporse como actividades didácticas formativas, que nos axuden a tomar conciencia de maneira obxectiva do grao de aproveitamento do alumnado e colaboren a mellorar o seu propio coñecemento, os seus hábitos de traballo e estudo e, en definitiva, o seu rendemento académico. O grao de consecución final obtido polos alumnos respecto a os obxectivos didácticos expostos en cada Unidade pódese avaliar a través das probas de avaliación que se estime necesario aplicar, e a través das actividades correspondentes.

A avaliación do alumnado levará a cabo a través dos seguintes instrumentos:

- Seguimento do **traballo diario** a través da observación directa, os exercicios de clase e de casa, o caderno e os traballos en grupo.
- Valoración das actividades de **expresión musical** (interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos), así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- Realización de **probas específicas** escritas que realizan periodicamente (entre unha e tres por avaliación), relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- Valoración da **actitude** en clase.

Dado o carácter da materia, e considerando que os contidos de linguaxe musical vanse ampliando ao longo das diferentes unidades, suxerimos non realizar probas de recuperación, senón incluír nas probas de avaliación, de cada trimestre, preguntas relacionadas cos contidos esixibles en avaliacións anteriores, valorando os progresos noutras partes da materia e o coñecemento global da mesma.

Criterios de cualificación

Propoñemos que a cualificación dos alumnos realícese tendo en consideración os seguintes aspectos:

- Realización de **probos escritos** relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- **Valoración das actividades de expresión musical:** interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos, así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- **Valoración da actitude e do traballo diario:** mediante a observación directa e diaria avaliarase a participación, o interese e o esforzo (actitude positiva e boa predisposición, traer o material, número de faltas inxustificadas e atrasos, realizar as tarefas prescritas para casa, entregar a tempo os traballos, coidado na redacción, ortografía, etc.), así como o traballo realizado en clase (actividades de clase e caderno).

Para obter a cualificación do alumno poñeranse en práctica as seguintes ponderacións:

2º da ESO

a) As porcentaxes de cualificación na nota de cada avaliación serán:

- **45%: exames escritos (PE)**
- **20%: exercicios de práctica musical (PM)**
- **20%: observación diaria do traballo na aula, incluíndo a súa actitude e a achega e o coidado do material (Obs.) e realización de tarefas na casa (T)**
- **15%: revisión do caderno do/a alumno/a e control do material do alumnado (C/M)**

4º da ESO

Probos escritos	40 %
Probos de expresión musical e procedementos.	40 %
Valoración da actitude e traballo diario	20 %

Exames e probas:

- CONCEPTOS:

Un exame por avaliación en 2º e 4º das páxinas resumen do libro dos temas dados.

- PROCEDEMENTOS:

- **AUDICIÓNS:** Un exame ao final da avaliación no que se distinguen a través de audicións, normalmente novas, os distintos tipos de música estudados na avaliación poñendo as súas características principais. En segundo só haberá exame de audicións na terceira avaliación.

- **PRÁCTICA MUSICAL:** Varios exames individuais, segundo a avaliación e a evolución dos alumnos, de frauta o carillón, ritmos e cancións... Tamén haberá varios exames en grupo sobre a interpretación de partituras, sobre todo en terceiro e cuarto. Pódese subir nota ilimitadamente neste apartado presentándose a subir nota interpretando individualmente ou en grupo (sobe máis) partituras do libro que non se tocaron en clase. Todo isto será na medida en que as restricións pola pandemia debida ao COVID19 permítalo.

- **BOLETÍN DE PREGUNTAS:** Entrega do boletín de preguntas sobre as que se basean os exames. O alumno ha de buscar as respostas das preguntas dadas semanalmente no libro de texto, contestalas ben, estudalas para o exame e entregalas o día do último exame teórico da avaliación.

- ACTITUDE:

Todos os alumnos parten de tres puntos (dous en cuarto) que poden baixalos (con negativos por mala actitude de escoitar, fundamental nesta materia, ou por non levar ao día o boletín de preguntas) ou subilos, ilimitadamente, das seguintes maneiras:

- Con positivos conseguidos nas audicións que o profesor avise previamente

- Con traballos sobre as películas da listaxe que está colgado en clase. As preguntas que hai que contestar despois de velas son as seguintes:

1.- Resume o argumento da película

2.- Cita polo menos tres escenas ou frases que che chamaran a atención e explica por que

3.- Cita polo menos os tres fragmentos musicais que máis che gustaron. Se non sabes o nome das pezas feixe referencia ás escenas en que aparecen.

4.- Que crees que che ensinou esta película?

5.- Que mensaxes dos que transmite crees que son aplicables á túa vida diaria?
Razoa a túa resposta

6.- Opinión persoal sobre a película e o traballo

- Con traballos sobre a selección do libro “As quenllas morreron” que está na fotocopiadora e ao final do libro de cuarto. Cada traballo consiste en elixir 5 consellos, poñer o título e explicar detidamente por que son aplicables á túa vida.

- Con traballos de suxerencias do DVD extra. Elíxense 5 pezas de cartafol moi diversos e despois de poñer o título da canción e o cartafol á que pertence escríbese con detalle o que a música che transmite (sentimentos, sensacións, historias...)

- Traballos sobre "Murmuracións" da vida de varios compositores clásicos. O traballo consiste en que o alumno ten que escoller cinco compositores, tres densos (Bach, Mozart, Beethoven, Wagner, Tchaikowsky, Falla) e dous breves (Schubert, Schumann, Chopin, Liszt) e comentar detidamente o que máis lle chamou a atención das súas vidas explicando por que.

A NOTA FINAL DO CURSO É A MEDIA, CON DECIMAIS E CON NOTAS SUPERIORES AO 10 OU INFERIORES AO CERO, DAS TRES AVALIACIÓNS

Actitude infinita

Por outra banda a nota de actitude poderase baixar (pouca capacidade de escoita, pouca atención...) ou subir indefinidamente a base de traballos extra sobre películas relacionadas co mundo da música, traballos sobre suxerencias realizadas con pezas musicais do DVD complementario ou traballos realizados sobre o libro de consellos para a vida “As quenllas morreron”...

h) Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

As seguintes rúbricas propóñense para avaliar a práctica docente e os logros do grupo, xunto coa evolución das cualificacións do alumnado ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

Rúbricas de autoevaluación

As seguintes rúbricas serán cualificadas de maneira sincera polo profesor/a, cunha valoración de 1 a 4 puntos(sendo 4 a mellor cualificación posible).

Os resultados serán tidos en conta para mellorar aqueles aspectos da programación ou da actuación docente que presenten menor valoración.

Rúbrica de planificación

<i>Indicadores</i>	Valoración	Porposta de mellora
<i>1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas</i>		
<i>2. Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.</i>		
<i>3. Selecciona e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.</i>		
<i>4. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.</i>		
<i>5. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.</i>		

<i>6. Establece os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.</i>		
<i>7. Coordinase co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns á súa materia.</i>		

Rúbrica de motivación do alumnado

Indicadores	Valoración	Porposta de mellora
<i>1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada unidade.</i>		
<i>2. Expón situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos...).</i>		
<i>3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.</i>		
<i>4. Informa sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.</i>		
<i>5. Relaciona os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.</i>		
<i>6. Estimula a participación activa dos estudantes en clase.</i>		
<i>7. Promove a reflexión dos temas tratados.</i>		

Rúbrica do desenvolvemento do proceso de ensinanza

Indicadores	Valoración	Porposta de mellora
<i>1. Resume as ideas fundamentais traballadas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...</i>		
<i>2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...</i>		
<i>3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.</i>		
<i>4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.</i>		
<i>5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.</i>		
<i>6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.</i>		
<i>7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.</i>		
<i>8. Expón actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.</i>		
<i>9. Plantexa actividades grupais e individuais.</i>		

Rúbrica de seguimento e avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe

Indicadores	Valoración	Porposta de mellora
<i>1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.</i>		
<i>2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.</i>		
<i>3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.</i>		
<i>4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.</i>		
<i>5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.</i>		
<i>6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos.</i>		
<i>7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.</i>		
<i>8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron acadadosuficientemente.</i>		
<i>9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.</i>		
<i>10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.</i>		

Rúbrica de avaliación por parte do alumnado

O seguinte cuestionario será contestado polo alumnado ao finalizar o curso, eservirá para recoller a súa opinión fronte ao control e mellora da programación e da práctica docente.

1. A materia despertou o meu interese pola materia de música?

- a. Moito
- b. O suficiente
- c. Pouco
- d. Nada

2. A información proporcionada polo profesor ou profesora foi suficiente para entender os contidos?

- a. Si
- b. Non

3. O tempo dedicado ás actividades foi suficiente?

- a. Si
- b. Non

Proposta de mellora da temporalización: _____

4. Os materiais empregados foron adecuados?

- a. Si
- b. Non

Proposta de materiais a retirar/engadir: _____

5. As actividades realizadas foron adecuadas?

- a. Si
- b. Non

Proposta de modificación de actividades: _____

6. Ométodo de avaliación e cualificación é adecuado?

a. Si

b. Non

Proposta de modificación de avaliación e cualificación: _____

7. Outras propostas de mellora (recursos, instalacións, convivencia, ambiente de traballo, ...) _____

i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Para que a recuperación da Música pendente non supoña unha carga de traballo demasiado grande para os alumnos, no canto de facer exames que deban aprobar realizarán un traballo que consistirá en copiar o máis relevante do libro do curso que teñen suspendido e a nota será proporcional á cantidade copiada. Para aprobar con copiar as páxinas resumen de cada tema será suficiente. Tamén se lles dará a oportunidade de subir a nota facendo traballos de suxerencias (escribir con detalle o que senten, pensan, imaxinan...) das pezas que elixan do Dvd complementarios do curso correspondente.

j) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Dado que a parte teórica é bastante distinta nos tres cursos nos que se imparte a materia de Música non é demasiado grave que esquecesen boa parte deste aspecto durante o verán xa que non lles vai a influír na adquisición dos novos coñecementos, polo que unha avaliación inicial da teoría non é necesaria.

Onde si que é imprescindible facer unha avaliación inicial é nos aspectos prácticos da materia (lectura de notas, interpretación de ritmos, dominio da frauta...) xa que a interpretación das partituras de cada ano baséase nos coñecementos adquiridos no curso anterior ou en primaria no caso de 2º da ESO. De maneira que se fará unha avaliación inicial de solfexo e frauta para valorar o nivel medio dos alumnos para que o profesor poida partir dese nivel, ou un pouco menos, e poder seguir ensinando, coa base suficiente, máis ritmos, notas, posicións na frauta... co fin último de poder tocar obras en grupo, adecuadas ao nivel de cada curso, canto antes, xa que é aí cando máis se goza e apréndese coa música.

k) Medidas de atención á diversidade.

As medidas de atención á diversidade estarán orientadas a responder as necesidades educativas concretas do alumnado e á consecución no maior grao posible das competencias clave e os obxectivos da etapa. Deberán adaptarse, por tanto, á propia idiosincrasia do centro educativo e as características particulares do seu alumnado.

Actuacións de apoio ordinario

Estableceranse **medidas de reforzo** educativo, en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades e estarán dirixidas á adquisición das aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo. Os ámbitos en que se adoita manifestar esta diversidade atópanse na capacidade para aprender, a motivación por aprender, os diferentes estilos de aprendizaxe e os intereses de cada un dos alumnos. Así, nunha unidade didáctica podemos graduar as dificultades dos contidos; unha mesma actividade pode exporse con varios graos de esixencia traballando con algúns alumnos só os contidos imprescindibles previamente seleccionados. Ditas medidas poden incluír a realización de actividades de reforzo ou de ampliación, desdobres, agrupamentos flexibles, etc.

Ademais poden realizarse **adaptacións curriculares non significativas**. Para a realización das mesmas teremos en conta os seguintes aspectos:

- Ao alumno, ao final de curso, pediráselle que adquirise as mesmas capacidades que o resto dos compañeiros. Por tanto, deberá cumprir os mínimos esixibles, correspondentes ao nivel que curse.
- As actividades serán variadas con diferentes graos de dificultade para adaptarnos mellor ao seu nivel. O material didáctico será de tipo práctico e individualizado. Deste xeito o alumno sentirá máis cómodo na dinámica de clase. Por último, a través de actividades de tipo colectivo tentaráselle integrar no grupo.

Actuacións para o alumnado con necesidades educativas especiais

Realizaranse adaptacións curriculares, en colaboración co Departamento de Orientación despois de que se realizou un informe de competencia curricular do alumno e de establecer que obxectivos, contidos e criterios de avaliación poderá alcanzar este. Se, como consecuencia da avaliación inicial, adóptase a decisión de efectuar unha adaptación curricular que se aparte significativamente dos contidos e criterios de avaliación do currículo ordinario, esta adaptación realizarase buscando o máximo desenvolvemento posible das competencias clave. Ditas adaptacións terán como obxectivo a adquisición dun vocabulario musical mínimo a partir de actividades de reforzo e materiais adaptados. En canto á práctica musical tentarase dar a estes alumnos participación no maior número de actividades posible, adaptando as mesmas ao seu nivel de capacidade.

As medidas que se poden empregar na área de música neste tipo de tarefas son as seguintes:

- **Os contidos:** teniendo en cuenta as aptitudes, necesidades e intereses dos alumnos e considerando que contidos da programación son esenciais e cales secundarios, poderanse eliminar, modificar ou engadir algúns contidos, realizando na programación aqueles cambios que se consideren necesarios. Por tanto, o ambiente de traballo de clase será individualizado dentro da actividade grupal.
- **Estratexias didácticas:** fomentaranse actividades variadas que respondan a diferentes modalidades ou vías de aprendizaxe, utilizando materiais didácticos diversos. Ao mesmo tempo, realizaranse distintas formas de agrupamento de alumnos, combinando o traballo individual co traballo en pequenos grupos heteroxéneos, buscando facilitar a aprendizaxe daqueles alumnos que teñan necesidades especiais. Por exemplo, no caso dun alumno con dificultades auditivas situaráselle preto do profesor, formularánselle continuas propostas auditivas para que non sinta discriminado, facéndolle participe e protagonista das actividades con material Orff. No caso de alumnos que descoñecen o idioma facilitaráselles un material básico para que aprendan un vocabulario mínimo da área e potenciaráselles os aspectos procedementais e actitudinais sobre os conceptuais.

- **Avaliación:** a través da avaliación inicial podemos coñecer a situación de partida de cada alumno e detectar posibles problemas de aprendizaxe. As actividades de avaliación continua ou formativa estarán encamiñadas a valorar a aprendizaxe significativa do alumno. Ademais, dependendo das dificultades de aprendizaxe, os criterios de avaliación deberán adaptarse aos obxectivos mínimos que se estableceron en cada un dos casos.

Actuacións para o alumnado con altas capacidades intelectuais.

Podemos atoparnos na aula con alumnos avantaxados na práctica musical; estes alumnos con maiores aptitudes e motivación tamén deben ver satisfeitas as súas expectativas e alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais. Nesta zona existe unha gran tradición de bandas musicais e é frecuente que algún dos nosos alumnos reciba unha formación musical complementaria en Escolas de Música ou Conservatorios. Nestes casos, procurarase, dentro do ritmo normal do grupo, aproveitar as destrezas adquiridas para enriquecer a práctica musical na aula (por exemplo, interpretando segundas voces adicionais de maior dificultade á dada). Se, ademais, algún deles domina un instrumento como, por exemplo, a guitarra ou o piano, poderá desempeñar labores de acompañamento para as actividades do grupo.

l) Concreción dos elementos transversais.

Os elementos transversais son un conxunto de coñecementos, hábitos, valores, etc., que deben entrar a formar parte do desenvolvemento de todas e cada unha das materias básicas en que se organiza o currículo. O Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, determina que en Educación Secundaria Obrigatoria, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa, estes elementos son:

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- Uso das Tecnoloxías da Información e a comunicación.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Todos estes elementos son susceptibles de ser traballados na área de Música. Como os referidos a comunicación audiovisual e novas tecnoloxías, emprendemento e educación cívica, xa se trataron noutros apartados da presente programación, centrarémonos na comprensión lectora e expresión oral e escrita. Desde a área de Música tentaremos fomentar o hábito e o gusto pola lectura e contribuír a mellorar a práctica da lectoescritura. Para iso, suxerimos a continuación, algunhas posibles medidas a adoptar para **estimular o interese e o hábito da lectura** e a capacidade de expresarse correctamente dos nosos alumnos.

- Uso da **lectura comprensiva e expresiva** como ferramenta de aprendizaxe en calquera tipo de textos.
- Colaboración con outros departamentos didácticos para a realización de **unidades didácticas globalizadas** cunha intención preferentemente comunicativa dirixida á estimulación da linguaxe oral comprensiva e expresivo.
- Participación nas **actividades de animación á lectura** que levan a cabo na biblioteca do centro.
- Recomendación de **bibliografía musical** específica como fonte para a realización de traballos da materia dos alumnos.

- Fomento do uso privado da lectura como un medio para satisfacer os intereses persoais no lecer e na relación con outras persoas e o uso da escritura como ferramenta de autor. Así, podemos analizar as letras de cancións de diferentes estilos musicais e referidas a diferentes experiencias e contextos (por exemplo: canción de autor, rap, pop, etc.) e animar aos nosos alumnos para crear as súas propias cancións.
- Utilización da linguaxe oral e das tecnoloxías da información e a comunicación como medios para fortalecer o resto dos ámbitos, ofrecendo aos alumnos a visión da lectura como unha fonte básica de coñecemento e enriquecemento.
- Realización de comentarios e críticas acerca de libros musicais e a súa difusión a través da web do centro.
- Realización de «contos musicais» mediante a sonorización e musicalización de relatos ou outros textos.
- Creación da ambientación musical para un recital de poesía.
- Potenciación, a través da lectura comunicativa, do comportamento ético e a construción social de valores de solidariedade, tolerancia, igualdade, respecto ás diferenzas e non discriminación.

Outros elementos que podemos traballar de forma transversal son:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- A programación docente debe comprender en todo caso a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do

Holocausto xudeu como feito histórico. Evitaranse os comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- Os currículos de Educación Secundaria Obligatoria e Bacharelato incorporarán elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sostible e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, así como a protección #ante emerxencias e catástrofes.
- As Administracións educativas incorporarán elementos curriculares e promoverán accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, co fin de que o alumnado coñeza os seus dereitos e deberes como usuario das vías, en calidade de peón, viaxeiro e condutor de bicicletas ou vehículos de motor, respecte as normas e sinais, e favorézase a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.

m) Actividades complementarias programadas.

En función de como toquen as orquestras dos diferentes cursos poderíase dar algún concerto a final dalgún trimestre ou en determinadas datas sinaladas. Nestes concertos tamén poderían participar todos os alumnos que queiran facelo pola súa conta de forma individual ou en pequenos grupos.

n) Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Durante o curso e sobre todo ao final analizaranse e revisarán todos os aspectos da materia para ver aqueles en os que non se están conseguindo os resultados desexados e estudar a maneira de melloralos modificando o que sexa necesario para adecuar o nivel e a motivación dos alumnos ao que se espera conseguir nese aspecto determinado da materia.

Os puntos para analizar, revisar e mellorar serían os seguintes:

- Os resultados dos exames teóricos, é dicir, se os alumnos están a estudar en casa o pouco de teoría que se lles esixe.
- Se os alumnos están a aprender a analizar o que escoitan e deducir que tipo de música están a escoitar.

- Ata que punto están a aprender a ler e interpretar música (saber onde están as notas no pentagrama e a frauta, facer ben distintos deseños rítmicos, ler e tocar partituras coa frauta...)
- Analizar en que medida os alumnos están a escoitar o DVD extra en casa e realizando traballos con el para desenvolver máis a súa imaxinación e a súa capacidade de expresión.
- Estudar ata que punto están a desenvolver os alumnos no ámbito da clase a capacidade de escoitar (música, ao profesor, uns a outros).
- Ver que motivación teñen para realizar traballos extra que lles axuden a ser mellores persoas e a subir a nota da materia.

ñ) Previsión do desenvolvemento da programación nos escenarios de actividade lectiva presencial, semipresencial e/ou non presencial.

Escenario 1: carácter presencial:

No caso de que o curso académico transcorra con normalidade e a actividade lectiva sexa presencial, desenvolverase a Programación Xeral Anual do Departamento tal como aparece recollida neste documento, sabendo que é un documento vivo e que debe ser avaliada e adaptada.

Escenario 2: carácter semipresencial e non presencial:

No suposto caso de que o curso académico se altere debido a unha nova situación de emerxencia sanitaria que conleve ao confinamento total ou parcial, o alumnado deberá seguir a súa formación da materia de Música desde o seu domicilio empregando os medios informáticos ao seu alcance (a dirección do centro elaborou unha enquisa para coñecer a realidade de medios TIC dispoñibles nos domicilios do noso alumando) para comunicarse co profesorado do Departamento desta área. Procederase incidindo nos seguintes aspectos:

Metodoloxía

- O alumnado deberá seguir o desenvolvemento das clases empregando a aula virtual e a

páxina web do centro, ademais impleméntase o sistema de video conferencias Cisco_webex.

- Dito alumnado enviará as súas tarefas e actividades á propia aula virtual ou ao correo electrónico creado a tal fin: anergon63@gmail.com.
- Os apuntamentos e actividades a realizar serán publicados na web do centro e/ou na aula virtual. Nun escenario de sobrecarga destas vías consultarase a posibilidade de redireccionar a outras opcións (blogs de recursos, etc) que empregue o profesorado en concreto para axilizar o achegamento á materia.
- As tarefas deben estar convenientemente identificadas por curso e nome do profesor ou profesora para a correcta identificación das mesmas por parte do alumnado.
- Para todo alumnado a metodoloxía será: ler e entender conceptos, análise de documentos, mapas, etc (especificado na programación de Departamento).
- Calquera alumno e/ou alumna poderá e deberá pórse en contacto co profesor ou profesora cando o estime conveniente para solucionar dúbidas ou pedir a axuda correspondente empregando o aula virtual, correo electrónico, teléfonos do centro, tutorías, Departamento de Orientación, etc.

Actividades

Serán propostas polo profesorado do Departamento, no momento en que se produza a situación de emerxencia, sobre os contidos que se estean a impartir.

- Serán actividades sinxelas, claras e que promovan as aprendizaxes significativas e versarán sobre todo nas aprendizaxes que se consideren imprescindibles. As actividades máis complexas serán desglosadas en varias máis sinxelas ata a consecución dos obxectivos.

Modo de proveer o dereito á educación do alumnado sen conectividade

O alumnado sen conectividade, sempre que o centro educativo non poda facilitar os medios técnicos necesarios, non debe verse perxudicado no proceso de ensinanza aprendizaxe e a tal efecto deberá serlle facilitado por outras vías (correo postal, mensaxería, etc) o material de traballo. A este alumnado, especialmente,

flexibilizánselle os prazos de entrega.

Seguimento do alumnado

O profesorado do Departamento realizará un plan de seguimento semanal do alumnado que realiza ou non as actividades canalizando esta información á xefatura do departamento quen llo comunicará aos titores e titoras, xefatura de estudos e dirección do centro.

Avaliación

Con carácter xeral os exames telemáticos, suporán o 40% da cualificación e as actividades e tarefas un 60%.

- As actividades serán entregadas en prazo (a non ser por causa debidamente xustificada) e ben realizadas.
- No escenario semipresencial establécese un modelo semellante ao non presencial se ben as probas e exames marcados celebraranse nos días presenciais.

Escenario 3: distintas casuísticas:

No caso de que un alumno ou alumna sexa illado no seu domicilio ou unha aula en concreto se peche temporalmente, procederase como se indicou no apartado anterior de “carácter semipresencial e non presencial”. Actuarase coa debida premura a facilitar o material de traballo, sempre e cando a situación de saúde dos afectados o permita.

O Departamento de Música do IES A Sardiñeira asina a presente Programación Didáctica.

A Coruña, a 7 de setembro de 2022

ANDRÉS GONZÁLEZ MARTÍNEZ